
ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНА СИСТЕМА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В КОМУНІКАТИВНОМУ ВИМІРІ

Отримано: 31 березня 2022 р.

Прорецензовано: 06 квітня 2022 р.

Прийнято до друку: 08 квітня 2022 р.

e-mail: natalia.havryliuk@rshu.edu.ua

DOI: 10.25264/2519-2558-2022-13(81)-266-270

Гаврилюк Н. В. Авторські лексичні новотвори відфраземного походження в українській поезії. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острого: Вид-во НаУОА, 2022. Вип. 13(81). С. 266–270.

УДК: 811.161.2'373:821.161.2-1

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0225-3258>

Гаврилюк Наталія Володимирівна,
кандидат філологічних наук, доцент,
Рівненський державний гуманітарний університет

АВТОРСЬКІ ЛЕКСИЧНІ НОВОТВОРИ ВІДФРАЗЕМНОГО ПОХОДЖЕННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ

Вивчення інноваційних процесів і явищ у мові є завжди актуальним. Своєрідну групу інновацій становлять авторські лексичні новотвори відфраземного походження, які демонструють тісні взаємозв'язки між лексичним і фразеологічним рівнями мови. У пропонованій статті проаналізовано шляхи появи, способи творення, семантичні особливості авторських лексичних новотворів відфраземного походження, з'ясовано особливості їхнього вживання і функціонування в поетичному тексті. Як синонімічні вживаються терміни “авторський лексичний новотвір відфраземного походження”, “авторська відфразема”.

Описано основні способи творення авторських відфразем: префіксально-суфіксальний, основоскладання, юстапозицію, зрощення. Виявлено, що в поетичному мовленні найчастіше вживаються відфраземні новотвори з такими семантиками: ‘риси характеру’, ‘розум’, ‘емоційний стан’, ‘простір’, ‘час’.

Спостережено, що більшість авторських відфразем творяться на основі фразеологізмів народнорозмовного походження. Виявлено також окремі авторські лексичні новотвори, які виникли внаслідок структурної видозміни усталених виразів зі Старого й Нового Завітів і з античних міфів.

Констатовано, що основними причинами виникнення відфраземних новотворів у художньому мовленні є прагнення вплинути на емоції читачів.

Ключові слова: авторський лексичний новотвір, інновація, авторська відфразема, відфраземна деривація, спосіб творення, семантика, сема.

Nataliia Gavryliuk,
Candidate of Philological Sciences, Associate professor,
Rivne State University of Humanities

AUTHOR'S NEOLOGISMS OF PHRASEOLOGICAL DERIVATION ORIGIN IN UKRAINIAN POETRY

The study of innovative processes and phenomena in language is always relevant. A peculiar group of innovations consists of author's neologisms of phraseological derivation origin, which demonstrate the close relationship between lexical and phraseological levels of language. The proposed article analyzes the ways of appearance, methods of creation, semantic features of the author's neologisms of phraseological derivation origin, clarifies the features of their use and functioning in the poetic text. The terms “author's neologisms of phraseological derivation”, and “author's phraseological derivations” are used as synonyms.

The main ways of creating author's phraseological derivations are described: prefix-suffix, basic compounding, juxtaposition, merging. The most productive way to create author's neologisms of phraseological derivation origin is compounding in combination with a suffixation. It has been found that poetic speech most often uses phraseological derivations neologisms with the following senses: ‘character trait’, ‘mind’, ‘emotional state’, ‘space’, ‘time’.

It is observed that most of the author's phraseological derivations are created based on phrasemes of folk origin. Some author's neologisms, which arose because of structural modification of established expressions from the Old and New Testaments and from ancient myths, were also revealed.

It is stated that the main reason for the emergence of phraseological derivation neologisms in artistic speech is the desire to influence the emotions of readers.

Keywords: author's neologisms, innovation, author's phraseological derivation, phraseological derivation, word building, semantics, sema.

Постановка проблеми. Вивчення інноваційних процесів і явищ у мові є завжди актуальним. Інновації розглядаються на різних рівнях – лексичному, фразеологічному, граматичному та ін. Найбільше уваги закономірно приділяють лексичним інноваціям, оскільки саме лексична підсистема є найбільш динамічною і змінною. Серед інновацій лексичного рівня розріз-

няють власне мовні неологізми, основним призначенням яких є поповнення лексики національної мови, та оказіональні (авторські лексичні новотвори), мета яких полягає насамперед у стилістичному й емоційно-експресивному увиразненні художнього тексту. Різноманітні проблемні питання появи та функціонування мовних неологізмів розглядали Є. А. Карпіловська, Д. В. Мазурик, О. А. Стишов та ін., оказіональні – Г. М. Вокальчук, Ж. В. Колоїз, Н. М. Сологуб та ін.

Своєрідну групу інновацій становлять авторські лексичні новотвори (АЛН) відфраземного походження, які демонструють тісні взаємозв'язки між лексичним і фразеологічним рівнями мови. Проблеми, пов'язані з відфраземною деривацією, ще не мають остаточного розв'язання в лінгвістиці.

Аналіз останніх джерел. В українському мовознавстві питання появи й місця в мовній системі кодифікованих (узуальних) відфраземних дериватів розглядали М. Ф. Алефіренко (Алефіренко, 1987), В. Д. Ужченко (Ужченко, 2007). Особливості вживання некодифікованих (авторських) відфразем у художньому мовленні аналізували О. Г. Важеніна (Важеніна, 2019), О. А. Стишов (Стишов, 1990), Л. Ф. Щербачук (Щербачук, 2002). Проте й досі немає загальноприйнятого визначення термінів “відфраземна деривація”, “відфраземний дериват”, не описано всіх шляхів появи таких одиниць. Окрім того, не розглядалася специфіка АЛН відфраземного походження в поетичному мовленні.

Мета статті полягає у здійсненні структурно-дериваційного, семантичного аналізу авторських лексичних новотворів відфраземного походження, з'ясуванні особливостей їхнього уживання і функціонування в поезії, виявленні виразально-зображальних можливостей таких АЛН.

Фактичним матеріалом дослідження є вибірка авторських лексичних новотворів відфраземного походження зі словників неологічної лексики, укладених членами неографічних лабораторій “NEOLEX-Рівне” та “Острозький неограф” [1; 4; 5; 9], а також власної картотеки автора.

Виклад основного матеріалу. Відфраземну деривацію (або відфраземне словотворення) дослідники здебільшого визначають як процес творення слів на основі фразеологічних одиниць (Колоїз, 2007: 172–173). Відфраземні деривати – це лексичні одиниці, які зберігають тісний семантичний зв'язок з мотивувальним фразеологізмом, однак структурно не є фразеологічними одиницями, оскільки втрачають одну з ознак фразеологізмів – надслівність, нарізнооформленість кількох (як мінімум двох) компонентів. Авторські лексичні новотвори відфраземного походження (або авторські відфраземи) характеризуються тим, що свідомо створюються письментами для реалізації їхнього творчого задуму.

Зібраний матеріал дав можливість виявити два шляхи появи авторських відфразем: 1) поєднання кількох компонентів фразеологізмів в одне слово, яке зберігає тісний семантичний зв'язок з мотивувальним фразеологізмом, напр.: *богоданно* (Є. Маланюк) ← *дасть бог* “уживається при вираженні надії, сподівання на добре завершення чогось” (Словник, 1973–1982 (1): 207); *золотосерединний* (Т. Гаврилів) ← *золота середина* “найвигідніший, позбавлений крайнощів спосіб діяння, поведінки; поміркована позиція в чому-небудь” (Словник, 2003: 639); 2) для творення АЛН залучається один із компонентів (у якому акумулюється все значення фразеологізму), до якого може додаватися будь-яке інше слово не зі структури фразеологізму, завдяки чому АЛН набуває нових семантико-стилістичних відтінків або увиразнюється ознака, відображена в семантиці фразеологізму, напр.: *грошошкура* (Ю. Береза) ← *дерти три шкури* “оббирати, жорстоко експлуатувати кого-небудь” (Словник, 2003: 195). Для творення АЛН обох груп можуть використовуватися всі наявні в мові узуальні й незузуальні способи словотвору.

Представлені у нашій вибірці авторські відфраземи утворюються такими способами:

1. Префіксально-суфіксальним: *безупиння* (М. Вінграновський) ← *без упину* “весь час, не перестаючи; безперестанку” (Словник, 2003: 736), *обезтяма* (В. Пачовський) ← *без тями* “нічого не усвідомлюючи, несамовито” (Словник, 2003: 730). Як бачимо, префіксально-суфіксальні деривати утворюються від особливого типу фразеологізмів, у яких поєднуються одне повнозначне слово з одним службовим.

2. Основоскладанням. Загалом у дериватології розрізняють основоскладання чисте та основоскладання в поєднанні з суфіксацією, яке ще називають складно-суфіксальним способом (Горпинич, 1999: 129). Чисте основоскладання для творення відфраземних АЛН використовується нечасто, напр.: *стрілокниці* (Д. Княжич). У цьому новотворі поєднано компоненти одразу двох фразеологізмів із синонімічним значенням: *пукати стріли* “говорити щось дошкульне, неприємне або робити ущипливе зауваження кому-небудь” (Словник, 2003: 586) та *брати на книш* “кепкувати, глузувати, насміхатися з когось” (Словник, 2003: 44), завдяки чому в контексті автору вдається вказати на вищу міру вияву ознаки, закладеної в значенні фразеологізмів: *А дір в парасольці – не злічено від стрілокниців. / Оце б відповісти, та лук вкорінився у глей* (Д. Княжич).

Найпродуктивнішим способом творення відфраземних АЛН є основоскладання в поєднанні з суфіксацією: *хребтоломний* (І. Римарук) ← *ламати хребта* “важко працювати, надриватися на роботі” (Словник, 2003: 327); *блудословний* (А. Малишко) ← *блудити словами* “говорити несвідомо, безтямно, уві сні; марити” (Словник, 2003: 34); *молочнозубий* (Е. Андіївська) ← *це молоко на губах не обсохло* “хтось дуже молодий, неповнолітній, недосвідчений” (Словник, 2003: 403); *всесвітньопотопний* (Л. Пшенична) ← *Всесвітній потоп* “про велику зливу (жартівливо), а також про стихійне лихо” (Коваль, 2001: 32); *повносилля* (М. Зеров), *повносило* (Б. Чепурко) – від *на повну силу* “з великим напруженням, найбільшою інтенсивністю робити щось” (Словник, 1973–1982 (9): 163) та ін. Здебільшого такі АЛН сконструйовано на основі сталих словосполучень, члени яких поєднані підрядним зв'язком, з опорним дієслівним або іменниковим компонентом.

Зрідка трапляються відфраземні АЛН, утворені основоскладанням в поєднанні з префіксально-суфіксальним способом: *заскалозубити* (О. Горбатюк) ← *скалити зуби* “недоброзичливо, зло висміювати кого-, що-небудь; насміхатися з кого-небудь” (Словник, 2003: 654).

3. Юкстапозицією, яка загалом є малопоширеним способом творення відфраземних АЛН. Зазвичай юкстапозити об'єднують у своєму складі дві узуальні лексеми, напр.: *розбрат-яблуко* (О. Ведміцький). Серед індивідуально-авторських складених номінацій трапляються юкстапозити, один із компонентів яких є узуальним словом, а інший – оказіональним, утвореним способом основоскладання, напр.: *лірик-сльозозлий* (Г. Вакар). Показово, що якраз оказіональний компонент (*сльозозлий*) співвідноситься з фразеологізмом і вказує на важливу для автора особливість, характерну рису означуваного денотата, вираженого узуальним компонентом (*лірик*). В юкстапозиті *тернок-віничник* (В. Барка) обидва компоненти є оказіональними, утвореними суфіксацією.

4. Зрощенням: *досхідсонце* (М. Шунь), *крайсвіт* (О. Забужко), *закрайсвіту* (В. Стус).

Аналіз фактичного матеріалу за семантичними особливостями виявив, що в поетичному мовленні найчастіше вживаються відфраземні АЛН з такими семами: ‘риси характеру’, ‘розум’, ‘емоційний стан’, ‘простір’, ‘час’.

Найбільшу групу авторських лексичних новотворів відфраземного походження формують іменники та прикметники, які вказують на різноманітні риси характеру людей та їхнє ставлення до інших:

- жадобу до наживи: *За життя завжди ці грошошкуру / Непомітні, наче думки жест, / Та зате на цвинтарі фігури / Їхні видно за стонадцять верст.* (Ю. Береза); *Мрія ликорукого* <назва поезії> (Ю. Береза);
- чванливість, пихатість: *“Носодер”* <назва поезії> (П. Красюк);
- хитрість: *“Муха і okazaмилювач”* <назва поезії> (П. Красюк);
- набридливність, діставучість: *...чи слова такі ви знаєте? / Він їх творить легкома? Ще й прикрашує примовкою. / Свою жінку жартома / назива гризоголовкою* (Д. Білоус);
- підлабузництво: *Лизогуби! І звідки це кодро береться? / Це шляхетне, дворянське, що ризи / одягло попам, що пожер не одне / кожен селище бідних – / кріпацьке, сумне... / Лизогуб. / Лизоблюд. / П’ятюлизи* (П. Дорошко);
- лицемірство: *я озирнувся на тих, кого любив я. / і не пізнав їх – підмінили люд, / який упав у криводушшя й блуд...* (В. Базилевський);
- жорстокість: *І, знову ставши до двобою / З камінносердим хижаком, / Брати ідуть рука з рукою / Ворожий відбивать погром* (М. Рильський);
- недоброчливість (уїдливе висміювання когось): *О як хотіла, прагла воля зла, / щоб ти була лиш суржик мішанина: / щоб вічно недорікою була / на втіху скалозуба-міщанина!* (Д. Білоус).

Зазначена група новотворів виявлена переважно в сатиричних і гумористичних поезіях, які спрямовані на висміювання негативних вад суспільства. Використання вище наведених відфраземних АЛН зумовлене здебільшого прагненням до увиразнення негативної оцінки позначуваної особи. Проте підмічені риси не завжди викликають у авторів (і відповідно – читачів) осуд, а легку іронію, інколи навіть співчуття.

Як видно з прикладів, частина представлених АЛН є назвами поезій. Функціонування оказіональних слів, тобто слів нових, незвичних, із семантикою фразеологізмів, у ролі заголовків є не випадковим. Лексичні інновації, яким, можна сказати, властива подвійна експресивність, одразу ж привертають увагу читача, пробуджують зацікавлення, активізують мозкову діяльність і посилюють емоційне сприйняття подальшого тексту та порушених у ньому проблем.

Прикметно, що в поетичному мовленні часто вживаються індивідуально-авторські номінації, в основі яких лежать фразеологізми зі значенням розумової діяльності людей. Такі інновації мають позитивну конотацію, закладену в значенні фразеологізмів, напр., *золотий лоб* “хтось дуже розумний, мудрий, здібний і т. ін.” (Словник, 2003: 350); *Казав, що місяць – чарівний бляхар, / коваль монет, буддист золотолобий* (Б. Рубчак). Потужним емоційно-експресивним забарвленням вирізняється новотвір *клепкоман*, який походить від фразеологізму *мати клепку в голові* “бути розумним, розсудливим і т. ін.” (Словник, 2003: 372). АЛН *клепкоман* є контекстуальним антонімом до ще одного авторського лексичного новотвору *грошоман*. Контрасне вживання індивідуально-авторських номінацій посилює експресивність контексту: *Щоб твою не з’їли волю / Зераї грошоманів, / Щоби випало на долю / Більше клепкоманів* (Ю. Береза).

АЛН *гострословець* вказує на розумові здібності, які проявляються через мовленнєву діяльність, і вживається в іронічному контексті: *Часом кажуть гострословиці: / – Дріб’язкові ж бо ви, хлопці!... (Д. Білоус).* Новотвір зберігає значення фразеологізму *гострий на язик (на слово, на мову)* “здатний влучно, дошкульно, різко, дотепно і т. ін. висловлюватися” (Словник, 2003: 163).

Відфраземні індивідуально-авторські новотвори з семою ‘емоційний стан’ позначають здебільшого ті стани, які пов’язані з негативними переживаннями, душевними стражданнями: *...і долітав акомпаніанно душороздертий автомобілевий зойк* (М. Семенко); *Зітхаю: / – Мій серцеразкраючий... (І. Мельник).* Така тенденція пояснюється соціально-психологічними чинниками: все “добре” вважається нормою, а до поганого хочеться привернути увагу, чому сприяють різноманітні незвичні засоби і форми вираження (Шаховський, 1983: 33).

Уживані в поезії авторські відфраземи з семою ‘простір’ виражають загальне значення “дуже далеко”, яке в контексті може переосмислюватися і набувати нових відтінків: *Ми поруч ніби – / за тридев’яттям дум і днів* (Ір. Калинець). До цієї групи належать також різні частиномовні варіанти, утворені від фразеологізму *на краю світу* “в дуже віддаленому, глухому, необжитому місці” (Словник, 2003: 312) – іменники: *Із цього Белладжо, із цього крайсвіту і трансу куди ж нам подітись...?* (О. Забужко); прикметники: *Вона ще сюди повернеться / до цих накрайсвітніх хат... (В. Мисик); прислівники: ... щедро попускаю закрайсвіту / свою одяглу душу... (В. Стус).*

Серед відфраземних індивідуально-авторських номінацій з семою ‘час’ виявлено ті, які вказують на теплу пору осені: *бабинолітній* (П. Воронько) та на ранній час доби: *досхідсонце* (М. Шунь). Зазвичай вони виникають не для посилення експресивності, а через версифікаційні потреби – збереження ритміки строфи: *Яким дивом стоїть вона, чи не ниткою бабиліта, / срібною павутиною віри затрималася?* (І. Калинець).

Більшість авторських відфразем творяться на основі фразеологізмів народнорозмовного походження. Виявлено також окремі авторські лексичні новотвори, які виникли внаслідок структурної видозміни усталених виразів зі Старого й Нового Завітів та з античних міфів.

Конотація урочистості, піднесеності загалом властива індивідуально-авторським номінаціям, які утворені від фразеологізмів біблійного походження. Проте в контексті такі інновації можуть набувати й інших відтінків, зокрема дружньо-іронічного: *Щоб – очима-всевідами вниз – / не впізнали, пройшли, не зламали, / закликаю тебе: / усміхнись.* (І. Римарук). Новотвір походить від біблійного *всевидюче око* “здатність все помічати, бачити, про все швидко дізнаватися, знати” (Словник, 2003: 463). Структурна видозміна впливає і на зміну значеннєвих відтінків у створеній лексичній одиниці.

Авторська відфразема *страшносудний* сконструйована на основі біблійного вислову *Страшний суд* “суд, який має бути після другого пришестя Ісуса Христа, над усіма людьми, які жили на землі” (Коваль, 2001: 283). У контексті АЛН набуває національного колориту, оскільки “автор проєктує біблійний символ на сучасний український ґрунт”, на що звернула увагу

О. Радько (Радько, 2016: 11): *Буревій!.. / Бурелім стоукрутний, стогудний!.. / Як є народ страшносудний, / То це лише мій!* (О. Стефанович).

З-поміж легенд античності в поезії найчастіше актуалізується міф про пригоди Ясона та здобуття ним золотого руна. Усталена сполука *золоте руно* “те, що має найвищу якість, є найціннішим” (Словник, 1972–1983 (8): 910) в авторських відфраземах набуває нових відтінків: *О, мій день золоторунний! / Місто це, а чи село* (В. Сосюра); *Бог іде листям, не обер-таючись, / Несе свою голову золоторунну* (І. Шувалова); *І ось уже в волосожарний килим / Золоторунно виткали блакит* (В. Бобинський).

Здебільшого версифікаційними потребами зумовлене виникнення авторського лексичного новотвору *розбрат-яблуко*, який у контексті зберігає значення фразеологізму античного походження *яблуко розбрату* “причина ворожнечі, суперечок, незгод між ким-небудь” (Словник, 2003: 784): *Ти знову нам несеш лукавство, гнів – / (хоч розбрат-яблуко розбито) / В повітрі – жест і поклик до степів... / Та він умер, богине Афродіто!* (О. Ведмиський).

Оригінальним утворенням є авторська відфразема *прокруст-стандарт*, що походить від фразеологізму *прокрустове ложе* “мірка, під яку штучно підганяють факти та явища” (Словник, 1989: 174). У результаті переосмислення і видозміни структури відфраземний АЛН набуває нових відтінків, вказує на надмірне, штучне захоплення теперішнього суспільства європейськими стандартами, часто – недоречне їх застосування. Як бачимо, фразеологізм актуальний і в сучасних реаліях, а в контексті новотвір має сатирично-викривальний ефект: *...не дратує смиренну націю / Євро-ленд і прокруст-стандарт / короноване Євро-раціо / Божя кара чи Божий дар?* (С. Мейта).

Основними причинами виникнення відфраземних АЛН у художньому мовленні є прагнення вплинути на емоції читачів. Зберігаючи семантику мотивувального словосполучення, відфраземні деривати посилюють виражальний потенціал завдяки оновленій формі. Однак у поетичному мовленні поява таких АЛН може бути зумовлена й версифікаційними потребами – збереженням розміру, ритміки строфи чи пошуком необхідної рими. Зокрема відомо, що фразеологізми співвідносяться з певними частинами мови. Утворюючи індивідуально-авторські номінації від фразеологічних одиниць, поети нерідко змінюють їхню частини мовну належність, напр., фразеологізм *без утину* співвідноситься з прислівником, а новотвір *безутиння* є іменником. Це може свідчити про те, що не лише прагненнями посилення експресивності контексту зумовлене виникнення відфраземних новотворів, а й необхідністю граматично і ритмічно впорядкувати строфу.

Висновки. Отже, авторська відфраземна деривація – це творення індивідуально-авторських лексичних одиниць на основі фразеологізмів за допомогою узуальних та неuzuальних способів словотвору української мови. Авторські лексичні новотвори відфраземного походження здебільшого вирізняються експресивністю, закладеною в мотивувальних конструкціях – фразеологізмах, а посилюється вона ще й за рахунок видозміни структури вже відомих фразеологічних одиниць та появи нових відтінків у створеному слові. Виникнення частини АЛН у поетичному мовленні може бути пов’язане з потребами віршування – необхідністю зберегти ритміку і розмір строфи. Перспективним уважасмо подальше вивчення АЛН відфраземного походження в різних стилях української мови, яке дозволить глибше дослідити експресивно-стилістичні властивості таких номінацій.

Література:

1. Адах Н. А. Словник авторських лексичних новотворів Василя Барки / Адах Н. А. *Авторські лексичні новотвори Василя Барки (семантико-дериваційний та лексикографічний аспекти)* / за ред. Г. М. Вокальчук. Рівне : Видавництво Олега Зеня, 2007. С. 52–131.
2. Алефіренко М. Ф. Теоретичні питання фразеології. Харків : Вища школа, 1987. 133 с.
3. Важеніна О. Г. Відфраземні деривати химерної прози Євгена Гуцала: типологія, способи творення, функції. *Граматичні читання – X* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 16-17 травня 2019 р. / науковий редактор А. П. Загнітко. Вінниця : ТОВ “Твори”, 2019. С. 69–74.
4. Вокальчук Г. М. Короткий словник авторських неологізмів в українській поезії ХХ століття / Вокальчук Г. М. *Авторський неологізм в українській поезії ХХ століття (лексикографічний аспект)* : монографія / за ред. А. П. Грищенка. Рівне : НВЦ “Перспектива”, 2004. С. 94–524.
5. Гаврилюк Н. В. Словник авторських лексичних новотворів київських неокласиків. *Київські неокласики: словотворчість* / відп. ред. Г. М. Вокальчук. Острого : Вид-во НаУ “Острозька академія”, 2009. С. 60–208.
6. Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія : навч. посіб. Київ : Вища школа, 1999. 207 с.
7. Коваль А. П. Спочатку було Слово: Крилаті вислови біблійного походження в українській мові. Київ : Либідь, 2001. 312 с.
8. Колоїз Ж. В. Українська оказіональна деривація : монографія. Київ : Акцент, 2007. 311 с.
9. Максимчук В. В. Короткий словник авторських лексичних новотворів поетів Рівненщини. *Проблеми й перспективи авторської лексикографії. «Регіональний» словник поетичних неолем (Рівненщина)* / уклад. Г. М. Вокальчук. Острого : Вид-во НаУ “Острозька академія”, 2008. С. 65–188.
10. Радько О. Г. Індивідуально-авторські назви статичних ознак в українській поезії ХХ сторіччя : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Луцьк, 2016. 20 с.
11. Словник античної міфології / відп. ред. А. О. Білецький. Київ : Наук. думка, 1989. 240 с.
12. Словник української мови : в 11 т. Київ : Наук. думка, 1973–1982.
13. Словник фразеологізмів української мови / уклад. : В. М. Білоноженко та ін. Київ : Наук. думка, 2003. 1104 с.
14. Стишов О. А. Відфраземні деривати – неологізми в сучасній українській мові. *Мовознавство*. 1990. № 2. С. 64–66.
15. Ужченко В. Д., Ужченко Д. В. Фразеологія сучасної української мови : навч. посіб. Київ : Знання, 2007. 494 с.
16. Шаховський В. И. Эмотивный компонент значения и методы его описания. Волгоград : Изд-во ВГПИ им. А. С. Серафимовича, 1983. 96 с.
17. Щербачук Л. Ф. Деякі аспекти відфраземної деривації (на матеріалі художньої творчості Олеса Гончара). *Культура народів Причорномор’я*. 2002. № 32. С. 166–169.

References:

1. Adakh N. A. (2007). Slovyk avtors'kykh leksychnykh novotvoriv Vasylya Barky [Dictionary of Vasyl Barka's author neologisms]. *Adakh N. A. Avtors'ki leksychni novotvory Vasylya Barky (semantyko-derivatsiynny ta leksykohrafichnyy aspekt)* [Author's lexical neologisms of Vasyl Barka (semantic and derivational and lexicographic aspects)] / za red. H. M. Vokal'chuk. 52–131 [in Ukrainian].
2. Alefirenko M. F. (1987). Teoretychni pytannya frazeolohiyi [Theoretical issues of phraseology]. 133 s. [in Ukrainian].

3. Vazhenina O. H. (2019). Vidfrazemni deryvaty khymernoyi prozy Yevhena Hutsala: typolohiya, sposoby tvorennya, funktsiyi [Phrase-derivatives of Eugene Hutsalo's bizarre prose: typology, methods of creation, functions]. *Hramatychni chytannya – X [Grammar readings]* / naukovyy redaktor A. P. Zahnitko. 69–74 [in Ukrainian].
4. Vokal'chuk H. M. (2004). Korotkyy slovnyk avtors'kykh neolohizmiv v ukrayins'kiy poeziyi XX stolittya [A short dictionary of author's neologisms in Ukrainian poetry of the XX century]. *Vokal'chuk H. M. Avtors'kyi neolohizm v ukrayins'kiy poeziyi XX stolittya (leksykohrafichnyy aspekt) [Author's neologism in Ukrainian poetry of the twentieth century (lexicographic aspect)]* : monohrafiya / za red. A. P. Hryshchenka. 94–524 [in Ukrainian].
5. Havrylyuk N. V. (2009). Slovnyk avtors'kykh leksychnykh novotvoriv kyyivs'kykh neoklasykiv [Dictionary of author's lexical innovations of Kyiv neoclassicists]. *Kyyivs'ki neoklasyky: slovotvorchist' [Kyiv neoclassics: word-formation]* / vidp. red. H. M. Vokal'chuk. 60–208 [in Ukrainian].
6. Horpynych V. O. (1999). Suchasna ukrayins'ka literaturna mova. Morfemika. Slovotvir. Morfonolohiya [Modern Ukrainian literary language. Morphemics. Word formation. Morphology] : navch. posib. 207 s. [in Ukrainian].
7. Koval' A. P. (2001). Spochatku bulo Slovo: Krylati vyslovy bibliynoho pokhodzhennya v ukrayins'kiy movi [First there was the Word: Winged expressions of biblical origin in the Ukrainian language]. 312 s. [in Ukrainian].
8. Koloyiz Zh. V. (2007). Ukrayins'ka okazional'na deryvatsiya [Ukrainian occasional derivation] : monohrafiya. 311 s. [in Ukrainian].
9. Maksymchuk V. V. (2008). Korotkyy slovnyk avtors'kykh leksychnykh novotvoriv poetiv Rivnenshchyny [A short dictionary of author's lexical innovations of poets of Rivne region]. *Problemy y perspektyvy avtors'koyi leksykohrafiyi. «Rehional'nyy» slovnyk poetychnykh neoleksem (Rivnenshchyna) [Problems and prospects of author's lexicography. "Regional" dictionary of poetic neolexemes (Rivne region)]* / uklad. H. M. Vokal'chuk. 65–188 [in Ukrainian].
10. Rad'ko O. H. (2016). Indyvidual'no-avtors'ki nazvy statychnykh oznak v ukrayins'kiy poeziyi XX storichchya [Individual-author names of static features in Ukrainian poetry of the XX century] : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk : 10.02.01. 20 s. [in Ukrainian].
11. Slovnyk antychnoyi mifolohiyi [Dictionary of ancient mythology] / vidp. red. A. O. Bilets'kyy. 1989. 240 s. [in Ukrainian].
12. Slovnyk ukrayins'koyi movy [Dictionary of the Ukrainian language] : v 11 t. 1973–1982. [in Ukrainian].
13. Slovnyk frazeolohizmiv ukrayins'koyi movy [Dictionary of phraseology of the Ukrainian language] / uklad. : V. M. Bilonozhenko ta in. 2003. 1104 s. [in Ukrainian].
14. Styshov O. A. (1990). Vidfrazemni deryvaty – neolohizmy v suchasniy ukrayins'kiy movi [Phrasal derivatives – neologisms in the modern Ukrainian language]. *Movoznavstvo [Linguistics]*. № 2, 64–66 [in Ukrainian].
15. Uzhchenko V. D., Uzhchenko D. V. (2007). Frazeolohiya suchasnoyi ukrayins'koyi movy [Phraseology of the modern Ukrainian language] : navch. posib. 494 s. [in Ukrainian].
16. Shakhovskyy V. Y. (1983). Jemotivnyj komponent znacheniya i metody ego opisaniya [Emotive component of meaning and methods of its description]. 96 s. [in Russian].
17. Shcherbachuk L. F. (2002). Deyaki aspekty vidfrazemnoyi deryvatsiyi (na materialy khudozhn'oyi tvorchosti Olesya Honchara) [Some aspects of idiomatic derivation (based on the work of Oles Honchar)]. *Kul'tura narodov Prychernomor'ya [Culture of the peoples of the Black Sea region]*. № 32, 166–169 [in Ukrainian].